

3.3. En relació amb els altres

3.3.1. Cooperació

Conductes verbals i no verbals que impliquen dos o més nens per a l'assoliment d'un determinat objectiu. Inclou aspectes com per exemple: Ajuda física i/o verbal entre dos o més nens, treball coordinat entre dos o més nens per resoldre determinades situacions col·lectives, comunicació entre un grup de nens per buscar solucions de caràcter tàctic... No hi inclou: compartir material i o espais o el treball entre dos nens de fer passes-recepcions, per exemple.

A les classes observades els registres relacionats amb actituds de col·laboració han estat nombrosos (26 en total). Tot i així, moltes propostes podrien tenir un fort component col·laborador, i no sempre les aprofiten els mestres. Algunes de les situacions en què hem vist diferents manifestacions de treball cooperatiu s'exposen a continuació.

- Ajuda física i/o verbal entre dos o més nens:

“La mestra ha proposat activitats d'equilibri. Molts nens s'ajuden en la realització de les diferents activitats tot i que la mestra no els ho hagi indicat: Es donen la mà per passar un banc invertit, s'aguanten per fer el pi... Algun nen que domina l'activitat ensenya a un company com fer-ho: “posa les mans així, el cap d'aquesta manera...”. (Ob. Centre 1, sessió 9)

- Treball coordinat entre dos o més nens o nenes per resoldre determinades situacions col·lectives.

“Els nens, en grups de quatre, han de fer uns desplaçaments en els quals hi ha molt contacte físic (no es poden deixar per anar d'un lloc a l'altre). Formen com una mena d'eruga i per desplaçar-se tots han de fer determinats moviments coordinats al mateix temps”. (Ob. Centre 4, sessió 11)

- Comunicació entre dos o més nens per buscar solucions de caràcter tàctic, presa de decisions...

“En grups de 4 nens, han d'inventar diferents figures d'equilibri col·lectiu. La mestra els recorda que han de respectar els companys, que no els deixin anar

de cop, que vagin en compte en posar els peus, que no facin mal... Per decidir i fer la figura els nens s'han de comunicar, posar-se d'acord, prendre decisions. (OB. Centre 2, sessió 12)

El tipus de treball col·laboratiu sovint està vinculat per la proposta d'activitat realitzada pel mestre. Veiem que la majoria de les situacions en que es desenvolupa aquesta actitud és a partir de jocs o activitats col·laboratives. Gairebé mai no sorgeix la col·laboració en les activitats competitives. En tot cas, és una col·laboració que gairebé no s'ha manifestat en les classes observades, encara que aquesta pot aparèixer amb l'objectiu de realitzar una determinada estratègia per vèncer el contrari.

D'altra banda, cal remarcar que en les situacions de joc pròpiament col·laboratives, pràcticament mai no van acompanyades de conflictes, o d'agressivitat, fet que contrasta amb les situacions de joc de caràcter eminentment competitiu, com podrem veure a l'apartat següent.

S'ha vist en certa freqüència, com determinats mestres treballen aspectes col·laboratius sense que de vegades ho facin de manera intencionada. Sovint són els mateixos alumnes els qui generen aquesta col·laboració de manera espontània i voluntària.

"En grups de 4, els nens fan un circuit per estacions. Alguns dels exercicis proposats (fer la vertical, fer el pi...) serien més fàcils de fer amb ajuda dels mateixos companys. Però la mestra els ha exposat sense cap mena d'ajuda. Tot i així alguns nens s'han començat a ajudar espontàniament. Al cap d'una estona, la mestra proposa que els nens s'ajudin entre ells".(OB. Centre 1, sessió 8)

D'altres mestres, en canvi, es proposen unitats de programació o sessions en què la finalitat és treballar la col·laboració dins del grup classe.

"Fins i tot hi poden haver unitats de programació senceres, en què el contingut fonamental sigui d'actituds i valors: exemple quan es treballa el joc cooperatiu, el contingut fonamental és de valors, no és de millora d'un procediment, és tracta del treball del joc cooperatiu i dels valors que hi ha darrere els jocs cooperatius".(E9:5)

La col·laboració es fa més evident quan hi ha algun nen/a amb discapacitat, com és el cas del centre 1, en què a cada un dels dos nivells observats hi ha una nena amb síndrome de Dawn. Sovint les ajuden els companys.

"A la classe hi ha una nena amb síndrome de Dawn i no sap anar amb bicicleta. Un alumne de pràctiques de l'Escola de Mestres l'ajuda, però ha de marxar a buscar un material i la nena es queda sense ajuda. Aleshores un nen i una nena voluntàriament s'ofereixen a la nena per ajudar-la. La nena accepta amb satisfacció. (Ob. Centre 3, sessió1)

Durant la sessió, la nena va realitzant les diferents proves, a vegades ajudada voluntàriament per algun company/a. (Ob. Centre 3, sessió 3)

En el qüestionari, el professorat manifesta que prefereix jocs col·laboratius per davant de jocs competitius. (2,18 sobre un màxim de 3 punts). Tot i així, malgrat es presentin molts jocs en forma no competitiva els nens i les nenes sovint el transformen en situacions competitives com veurem també en el apartat següent referit a la competició.

La col·laboració és una actitud molt valorada en els centre educatius, i també especialment valorada en els informes d'Educació Física.

En els documents dels centres es recull la necessitat de col·laborar en general, tant l'alumnat com el professorat. De vegades es recull la col·laboració com un deure, de vegades és un objectiu del centre que figura al Pla anual i de vegades es planteja com una metodologia de treball de l'alumnat:

*"Els nens i les nenes tenen el deure de **col·laborar** en tot allò que faciliti la millora de les relacions entre els estaments o les persones que configuren l'escola." (Doc. Centre 2,RRI)*

*"Els mestres tenen el deure de mantenir en la comunitat educativa un **clima de col·laboració**" (Doc. Centre 2,RRI)*

"Objectius de l'Escola per al curs 98-99: fomentar la cooperació i el treball en equip" (Doc. Centre 1, PEC)

*"Principi metodològics del Centre: el treball **en equip cooperatiu** és una necessitat bàsica de la nostra societat desenvolupada, la complexitat social, econòmica i cultural limiten les respostes i solucions personals. El procés educatiu, d'acord amb les característiques de cada àrea, ha de potenciar l'organització de grups de treball, permetent la distribució de tasques. A l'hora de formar els grups de treball els professors afavoriran l'intercanvi entre alumnes amb nivells de preparació diferents".(Doc. Centre 1. PEC)*

També la col·laboració es veu de manera específica a l'àrea d'Educació Física:

*"En els jocs com a preàmbul dels esports prioritzem objectius educatius abans que els tècnics. Per tant valors com ara la **cooperació**, la no-discriminació i l'aspecte lúdic, es treballen en aquesta etapa de primària." (Doc. Centre 2,Pla Anual)*

En els Informes d'avaluació dels alumnes el fet que l'alumnat col·labori o no en els jocs o les activitats, és una de les actituds que més es té en compte:

"Mostra molt interès i col·labora amb els companys" (Doc. Centre 1, Informes)

“Participa i col·labora en els jocs mostrant una actitud d’acceptació dels altres” (Doc. Centre 3, Informes)

L’opinió d’un expert en el tema de valors considera que les actituds més rellevants de treballar a l’educació primària són:

*“L’autonomia, coneixement personal, prendre decisions, tenir criteris d’actuació, tenir empenta.... junt amb la **col·laboració, cooperació**, el treball en equip... són aspectes molt pràctics però també molt concrets, ja que de vegades és diu democràcia, tolerància...(E10:5)*

3.3.2. Competició

Situacions de joc o activitats en les quals es fa evident la possibilitat de guanyar o perdre. També inclou situacions en què es determina una escala de puntuació mitjançant temps, punts... on implica una valoració personal o situació motriu susceptible de ser comparada amb la resta de companys. En la competició sempre hi ha presents unes normes molt clares.

Fer un partit de... fer una cursa de... un joc... plantejats de manera que el mestre determina molt bé que la seva finalitat és eliminar el contrari, o fer més punts que l'altre equip, tardar menys temps a fer quelcom... es concreten unes normes molt precises. És el que hem identificat com a competició.

Les situacions de caràcter competitiu observades han estat menys freqüents que les enregistrades com a col.laboratives; tot i així a les classes d'Educació Física observades han aparegut moltes situacions de tipus competitiu.

Aquest tipus de situacions han aparegut estretament relacionades amb determinats tipus de treballs de joc, habilitats i destreses, iniciació esportiva o esport. En canvi, no apareixen, en treballs d'expressió corporal, o consciència i control del cos.

Hem pogut veure com una situació, un joc, un exercici... que el/la mestre/a s'esforça per presentar-la com a no-competitiva, molt sovint els nens la transformen en una situació competitiva.

“El mestre situa els nens de dos en dos en fila i quan fa un senyal, han de fer una volta al voltant de la pista. Els nens s'ho agafen com una competició amb la parella. Abans de repetir l'activitat per segona vegada, el mestre els diu que el que importa no és guanyar sinó fer-ho bé. De fet, només la disposició i l'organització de l'activitat ja predisposa a la competició. (Ob. Centre 3, sessió 4)

D'altra banda l'alumnat, atret pel desig de guanyar, sovint realitza l'activitat o exercici de manera incorrecta.

“Els nens fan uns exercicis en parelles. Tots intenten arribar primers al costat contrari de la pista. La mestra els ha hagut d'insistit que no es tracta d'una cursa o una competició, sinó que es tracta que ho facin bé. No té cap interès a arribar primers i fer-ho malament. Malgrat tot, alguns nens continuen fent els exercicis malament i de pressa per arribar els primers. (Ob. Centre 1, sessió 2)

“El grup classe ha de fer un circuit d’habilitats 3 vegades. Els nens fan les tres voltes molt ràpidament. Es fixen més a anar de pressa que no pas a fer-ho bé. L’activitat és converteix més en una activitat de resistència que no en un treball d’habilitats i destreses”. (Ob. Centre 1, sessió 9)

Tot i així la competició també pot suposar un **repte**, una **superació** per als nens:

“Els nens fan passis-recepcions amb raquetes i per parelles. Quan la mestra s’hi acosta, algunes parelles l’informen dels passis que han aconseguit: han anat comptant el nombre de passis amb l’objectiu d’intentar arribar a un nombre màxim”. (Ob. Centre 1, sessió 7)

S’ha fet evident en diverses ocasions que la competició implicava un augment de l’**interès** i **motivació** dels nens i les nenes:

“La mestra ha proposat activitats competitives: curses de relleus, curses de dos en dos. El grau de motivació ha augmentat de seguida. Els nens s’animaven entre ells. La mestra ha intentat treure importància als resultats”. (OB. Centre 1, sessió14)

Alguns professionals del tema opinaven respecte del valor de la competició com a repte, el següent:

“Igualment per això també estic d’acord amb la importància de la competició ben plantejada, la competició és un repte i s’ha de fer amb més rigor. Si s’entén que el resultat és l’únic valor de la competició, no hi estic d’acord, però entenc que el resultat només n’és una conseqüència”. (E3:4)

Les situacions competitives algunes vegades impliquen **conflictes** entre l’alumnat, com ara fer trampes, no seguir les normes, crear situacions d’agressivitat i com a conseqüència d’aquestes poden aparèixer, o no, situacions de diàleg i reflexió:

“En una cursa de relleus, dos nens han fet trampes molt evidents. La mestra ha aturat el joc i els diu que si no ho volen fer bé que se’n poden anar a classe. Repeteixen sense fer trampes. (Ob. Centre 1, sessió 14)

Acabats determinats jocs o situacions competitives, els nens i les nenes sovint emulen les accions dels grans esportistes.

“Els nens es prenen el joc com una competició i exalten el fet de guanyar. Alguns imiten els gestos típics d’alguns futbolistes després d’haver aconseguit un gol”. (OB. Centre 1, sessió 6)

“Acabat el joc, els nens que tenen més objectes al seu camp, manifesten alegria perquè han guanyat, s’abracen, alcen els braços en l’aire, criden”.(OB. Centre 3, sessió 12)

En general s’han pogut observar com els nens buscaven més una orientació competitiva en les activitats, que no pas les nenes.

“L’estació de saltar corda és rebutjada per alguns nens i es dediquen a fer altres coses... La mestra hi acudeix i els diu que mirarà el nombre de salts que fan en un minut. Només així aconseguix que aquests nens saltin a corda”. (OB.Centre1, sessió3)

“Algun grup format exclusivament per nens, canvia l’activitat proposada per un objectiu competitiu: qui aconseguix fer més punts?” (Ob. Centre 1, sessió.3)

A través de les observacions, s’ha detectat la importància de **reflexionar** o **dialogar** sobre el fet de guanyar i de perdre, la participació, etc. En alguns centres el professor evita parlar de la competició com si fos un aspecte delicat i que no sapigués com afrontar-lo.

“Cursa de relleus. Quan acaben, el grup que creu que ha arribat primer celebra a crits la victòria. El professor no informa dels resultats, ni tampoc remarca qui ha guanyat o no, ja que sembla que en cap moment no ho havia plantejat com una competició”. (Ob. Centre 3, sessió 4)

En l’exemple anterior, es veu clarament que l’objectiu del mestre no era fer una competició, però els nens volien saber qui havia guanyat... Bé, el mestre evita la situació, no parla amb els alumnes del tema i passa a explicar una altra activitat. Creiem que no sap afrontar la situació.

En canvi, una actuació diferent de l’anterior ha estat provocar un diàleg sobre el tema conflictiu, com és el cas que presentem a continuació:

“S’agrupen els 4 equips en rotllana i el mestre els demana com els sembla que han jugat avui? Van donant l’opinió diferents nens. El que surt com a important és que hi ha nens que només volen guanyar i si no s’enfaden. Al cap d’una estona de parlar-ne, el mestre proposa al grup que continuïn parlant amb la tutora demà respecte d’aquest tema. (Ob. Centre 4, sessió 9)

El fet que una proposta sigui o no competitiva té molt a veure amb la **forma com** el professor/a presenta l’activitat, més que no pas amb l’activitat en si. Sovint hem vist com el professor s’esforçava a dir els nens que una determinada activitat no era una competició però la presentava com a tal.

“El mestre organitza quatre files, els nens quan senten o veuen el senyal han d’enfilar la pica a unes anelles. El mestre dona la sortida com si es tractés

d'una competició, malgrat que no ho hagi plantejat com a tal. Tots els nens animen el seu grup. Alguns xisclen, s'emocionen, s'abracen si ho fan molt bé..." (Ob. Centre 3, sessió 10)

Alguns professionals del tema opinen que és un error no treballar la competició a l'escola, ja que a la vida hi ha moltes situacions competitives i no podem girar-nos d'esquena davant la realitat:

"Bé el que realment és important és treballar el "fair plair" en la competició, en els jocs d'enfrontament, realment en jocs de caràcter cooperatiu no té tant de valor treballar el joc net, el respecte a les normes, el respecte als altres... No treballar la competició és tancar els ulls, ja que l'esport hi ha competició..."(E10:6)

Finalment, cal remarcar l'enorme influència social que la competició exerceix sobre els nens en els mitjans de comunicació, l'esport extraescolar i els pares, que no sempre afavoreix el treball dels educadors.

*"El **mitjans de comunicació** fomenten moltíssim l'esport però de fair-plair res de res; penso, per tant que els mitjans de comunicació no hi col·laboren gaire o molt poc".(E6:6)*

"Hi ha unes actituds de fora de l'escola respecte a l'Educació Física i l'esport que no hi pots lluitar: insolidaritat, competició..."(E7:4)

*"...Potser no es tractaria de lluitar contra els **mitjans de comunicació** i en lloc d'evitar-los, treballar-los, ja que t'estan bombardejant amb unes coses terribles: la no solidaritat, el no companyerisme, el "maxacar" els altres..." (E8:6)*

"...També dificulten, més en el sentit de l'agressivitat física, el fet de copiar models, la competitivitat... tots els valors que nosaltres estem intentant potenciar i transmetre a partir de l'activitat física, quan els nens surten de l'aula es troben tots els contravalors als que nosaltres estem impulsant als mitjans de comunicació i a la societat".(E9:9)

A l'apartat 5 d'aquest capítol exposem els principals problemes del professorat per abordar el treball d'aquest tipus de continguts i podem veure com la presència dels mitjans de comunicació, l'esport extraescolar i la família, són considerats com a factors que dificulten el seu treball.

3.3.3. Agressivitat

Són les accions realitzades amb voluntat de fer un mal físic o moral als altres. Inclou tot tipus d'agressivitat verbal (insults, amenaces, menyspreus), física (empentes, tibades, puntades, cops...) o gestual.

A les classes d'Educació Física observades, apareixen un nombre considerable de situacions en les que hi ha manifestacions d'agressivitat física i verbal entre l'alumnat.

En primer lloc, ens fixarem en les principals característiques de les actituds agressives que apareixien en les classes pràctiques, i en segon lloc veurem que l'agressivitat té una presència molt diferent en funció dels centres observats, i en funció del sexe de l'alumnat.

En la pràctica podem comprovar que les situacions més freqüents són d'agressivitat física, la qual sovint bé acompanyada d'agressivitat verbal i gestual. Com que en la investigació proposada hi havia molts aspectes a observar, no hem discriminat entre un tipus o altre d'agressivitat.

Les manifestacions més habituals d'agressivitat han estat puntades, empentes, cops, tibades, baralles i insults. Hem pogut comprovar que una de les situacions en què es produeix més agressivitat és durant el **temps d'espera en les files**, o quan es formen.

*"Mentre estan a la **fila**, alguns nens i nenes s'empenten, s'estiren del xandall, es tiren puntades constantment, etc. no respecten el torn de participació". (Ob. Centre 3, sessió 4)*

*"A la **fila** i un per un els nens i les nenes fan l'exercici. A la fila continuen els problemes d'empentes, tibades, voler ser els primers... alguns nens no estan a la fila i juguen amb el material".(OB.Centre 3, sessió 10)*

*"Els nens fan **files**, s'empenten per ser els primer quan en realitat el mestre els ha dit que aniran per ordre de llista. Alguns nens juguen amb la sorra, tiren sorra als altres, d'altres es tiren pedretes..."(Ob. Centre 3, sessió 9)*

També es creen situacions d'agressivitat en **temps d'espera** en què el mestre prepara el material, o organitza un circuit:

"Mentre el mestre prepara el material que hi haurà a les diferents estacions, els nens es descontrolen totalment: criden molt, fan empentes, puntades, es barallen, s'enfilen pels bancs i les espatlles..."(OB. Centre 3, sessió 10)

Quan alguns nens no poden participar d'una activitat, ja sigui perquè els han eliminat o perquè se'ls ha castigat, també es produeixen situacions de conflicte que sovint pot generar agressivitat.

“En una activitat de seguir el ritme, el mestre fa seure al banc alguns nens perquè estan distrets i molesten els altres. Al banc, continuen molestant, empentant i parlant (no deixen sentir bé la música)”. (Ob. Centre 3, sessió 9)

Podem trobar agressivitat tant en situacions de joc competitiu com de joc col.laboratiu, tot i que és molt més freqüent en situacions de competició:

“Joc de caràcter cooperatiu. Quan el joc acaba tots els nens han de participar a recollir pilotes de tennis. Alguns nens, quan recullen les pilotes es dediquen a tirar-les contra els altres nens, alguns amb força i amb intenció de fer mal”.(Ob. Centre 3, sessió 5)

“Al cap d'una bona estona de jugar i quan queden només tres nens per eliminar —objectiu del joc— l'equip que para prepara una estratègia. El primer que llança la pilota, ho fa malament i perd l'oportunitat d'aconseguir el que s'havien proposat. Tres o quatre nens van a insultar-lo i fins i tot el piquen i li tiren puntades per haver fallat. El nen afectat és el típic “gordet” de la classe i es posa a plorar”.(Ob. Centre 2 , sessió 5)

Si bé a tots els centres s'han pogut veure situacions d'agressivitat, al centre on s'han fet més evidents situacions agressives és al centre de context sociocultural i econòmic baix —centre 3. Ho podem contrastar a la taula següent:

Agressivitat				
	Centre 1	Centre 2	Centre 3	Centre 4
Nombre de registres	6	11	26	4

TAULA NÚM. 45

NOMBRE DE SITUACIONS D'AGRESSIVITAT OBSERVADES

Cal recordar que és al centre 3 on el nivell sociocultural i econòmic de la població és molt baix —barri miner— en relació amb els altres centres observats. També hem pogut veure en l'apartla importància del context en el treball de les actituds. Per tant, cal suposar que part de l'agressivitat existent, té una relació molt directa amb la problemàtica social del barri en qüestió i es reflecteixi a les classes d'educació física

Malgrat la reflexió anterior, també és molt significatiu la resposta del **professorat** davant de situacions d'agressivitat o conflictes. Si comparem els centres 2 i 3, que són els centres en els quals s'han manifestat amb més

freqüència aquest tipus de situacions, veurem que en el primer cas la mestra **sempre** intervenia provocant un diàleg o una reflexió amb tot el grup-classe. Només en una ocasió havia "castigat" els nens implicats:

"Durant les propostes dos nens s'insulten i es molesten. La mestra atura la classe i informa que no pot ser que els nens s'insultin, o es peguin o tot el dia diguin paraulotes. Alguns nens exposen la seva opinió al respecte. La mestra demana als nens si són capaços de portar-se bé la resta de classe i que es comprometin a treballar". (Ob. Centre 2, sessió 4)

En canvi, al centre 3, el mestre **mai** no provocava una reflexió de grup o un diàleg, i sovint feia veure que no veia què passava:

"Mentre el mestre prepara el material que hi haurà en les diferents estacions, els nens es descontrolen totalment: criden molt, s'empenten, fan puntades, es barallen, s'enfilen pels bancs i les espatlles... El mestre fa com si no els veiés i no s'immuta, va preparant el material".(Ob. Centre 3, sessió 10)

A vegades el professor resolva el conflicte mitjançant un avís als nens-es implicats: alça la veu més de l'habitual, fa una intervenció per "separar" als nens que es barallen, etc., però mai no parlava amb els nens implicats o proposava que parlessin els mateixos nens.

"Mentre els nens-es estan a la fila alguns s'empenten, s'estiren el xandall, fan puntades, constantment... no respecten el torn de participació... El mestre sembla no adonar-se dels fets, i si descaradament els contempla intervé dient el nom dels nens amb un to més alt de l'habitual "Joan" "José", a la fila!, pareul..."(Ob. Centre 3, sessió 4)

En algunes ocasions si el mestre intervenia, ho feia castigant els nens:

"Dos nens es fan puntades però descaradament i al davant de tots els nens i del professor. Un plora. El mestre diu a l'altre que ja se'n pot anar. Se'n va de la classe". (Ob. Centre 4, sessió 9)

Altres vegades, el mestre intervenia en privat amb els nens implicats en el conflicte: els feia demanar-se perdó però semblava més un deure que un empenediment fruit d'una reflexió:

"Dos nens es barallen i l'un fa mal a l'altre. El mestre ho veu i els fa demanar-se perdó. Així ho fan, però sense gaire convenciment. (Ob. Centre 3, sessió 4)

D'altra banda, si analitzem l'agressivitat en funció del **sex**e de l'alumnat, podem veure que en termes generals, l'agressivitat és present entre nens i nenes, però fonamentalment entre els nens:

“Sobretot els nens cada vegada que fan la fila es molesten, s’empenten, fan puntades, s’insulten... sembla que no es comuniquin de cap altra manera. (Ob. Centre 4, sessió 5)

A la taula següent podem veure com 23 dels conflictes han sorgit entre nens exclusivament, 22 en els que s’implicaven nens i nenes —això no vol dir que fossin necessàriament entre els nens i les nenes. En darrer terme, només hem vist dues situacions d’agressivitat només entre nenes.

Conflictes en funció del sexe de l'alumnat			
	Només nens	Nens/es	Només nenes
Nombre de registres	23 registres	22 registres	2 registres

TAULA NÚM. 46

NOMBRE DE CONFLICTES EN FUNCIO DEL SEXE DE L'ALUMNAT

Els nens són els que provoquen un tipus d’agressivitat més violenta i de més enfrontament personal :

“Dos nens es fan puntades realment fortes” (Ob. Centre 3, sessió 6)

“Dos nens es discuteixen i es comencen a picar molt fort amb la pica. (OB.Centre 3, sessió 10)

Els 22 registres d’agressivitat en què hi ha implicats nens/es, tenen un caràcter més general, empentes, cops, tibades... D’aquests, alguns són entre nens i nenes:

“Els nens/es es van esverant i alguns fan trampes. A una nena li fan mal i li surt sang del nas. Un nen insulta la nena que s’ha fet mal”. (Ob. Centre 4, sessió 6)

“Un nen pica una nena. El professor se n’adona i para la classe”.(Ob. Centre 4, sessió 13)

Finalment no podem afirmar que la presència o no d’agressivitat estigui vinculada amb les variables d’edat, sexe, formació o experiència docent del professorat, però sí que hi ha **una clara relació entre aquesta actitud i la metodologia del professorat i el clima de sessió creat**. Aquest fet l’analitzarem a l’apartat corresponent al professor.

3.3.4. Diàleg

Intercanvi verbal d'opinions entre dos o més nens, o bé amb tot el grup incloent-hi el/la professor/a, amb la finalitat de reflexionar sobre un determinat fet, o situació conflictiva, fer una valoració personal d'un determinat tema... No s'hi inclouen converses entre els nens, o informacions de tipus tècnic del/la professor/a vers els nens i nenes, o discussió sobre les normes de joc.

En general, el diàleg és molt present en les sessions d'Educació Física, tot i que hem constatat que hi ha una gran diferència en la seva utilització en funció del professorat que imparteix la matèria.

En les classes d'Educació Física observades hem pogut veure un nombre alt de situacions (31 registres) en què hi havia presents el diàleg i la comunicació. Quan ens referim al fet que hi havia diàleg, volem englobar tots aquells moments en els que s'aturava uns moments la classe i es parlava al voltant d'un determinat aspecte de la classe, conflicte amb les normes, situacions d'agressivitat o simplement es contrastaven opinions.

"Els nens comencen un joc que ja han fet altres vegades i al cap d'una estona surt un conflicte, una discussió entre uns nens. La mestra atura el joc, recorda les principals normes i en parla amb el grup. La mestra fa respectar molt el torn de paraules". (Ob. Centre 2, sessió 7)

La major part de les vegades el diàleg implica la participació de tot el grup-classe, però en determinades ocasions afecta un petit grup d'alumnes.

Si tenim en compte les causes o situacions que generen aquest diàleg les podem veure reflectides a la taula següent:

	Causas	Nombre de registres
A	Problemes amb les normes (NOR)	7
B	Situacions d'agressivitat (AGR)	9
C	En relació amb la competició (COMP)	4
D	No tolerància, no acceptació (ACC)	8
E	Conflictes, discussions en general	5
F	Valoració de la sessió, de situacions	3

TAULA NÚM 47

SITUACIONS QUE FOMENTEN EL DIÀLEG

Cal remarcar que sovint una situació de diàleg és provocada per més d'una causa: no es respecten les normes (NOR), es presenta una situació agressiva (AGR) i això provoca el diàleg, o també apareix un problema d'acceptació (ACC) d'algun nen, una mostra d'agressivitat (AGR), i finalment es proposa de parlar-ne.

“La mestra proposa que per parelles es transportin de diferents maneres. Tothom lliurement s'ajunta amb un altre excepte dos nens que no volen anar junts. La mestra intenta primer —privadament— convèncer que cal que vagin junts. Els nens es resisteixen fins que un es posa a plorar. Llavors la mestra els asseu a tots en assemblea i demana al nen que plora per què no vol anar amb aquell company; ell respon perquè sempre vol manar i l'altre no li fa mai cas. La mestra comenta la necessitat que tots hem d'anar amb tots —no només amb els “amiguets”— i que treballar per parelles vol dir que primer es fa el que un dels dos vol i després l'altre successivament. A més afegeix que ha observat que alguns nens tracten malament al company, i que després es fan mal, i això no pot ser. Alguns nens opinen respecte del tema”.(Ob. Centre 2, sessió 1)

La presència **d'agressivitat** és una de les principals causes que provoca la necessitat de parlar en grup. També situacions d'intolerància... En general són les situacions conflictives les que provoquen el diàleg. Podem afirmar que molt poques vegades hi ha hagut diàleg, en el sentit de ressaltar aspectes positius de la classe, valoracions en general, canvi d'impressions, etc.

“La mestra reuneix als nens en rotllana i els demana si consideren que la classe ha anat bé. Parlen del que ha anat bé o no. Per parelles demostren alguns dels exercicis que més els ha agradat. (no hi ha temps per a tots)”.(Ob. Centre 2, sessió 4)

“Abans de fer el següent canvi es tornen a posar en rotllana i tornen a canviar impressions. En general els nens aixequen la mà abans de parlar i respecten el torn de paraules”.(Ob. Centre 1, sessió 13)

Com es desenvolupa aquest **diàleg**? En la majoria de situacions observades, el professorat que treballava aquest aspecte, habitualment aturava la classe, feia seure els nens al terra —quasi sempre en cercle— i seguint un torn de paraules dirigit pels mateixos mestres, anaven intervenint i opinant respecte d'un tema o situació. Quasi sempre el professorat insisteix en la necessitat de respectar el torn d'intervencions, i d'escoltar els altres nens.

“Els nens estan força esverats i la mestra els reuneix en rotllana. Els demana que aixequin la mà els que volen fer un circuit sense crits, sense empentes... Alguns aixequen la mà i volen parlar. La mestra fa respectar molt el torn de paraules i remarca la importància de saber escoltar no només amb les oïdes, sinó amb la mirada i amb el cos i els dóna un exemple: Si una nena és la

professora i ella és un alumne i mentre la professora explica —la mestra— es posa d'esquena, què opinen, està bé? (Ob. Centre 2, sessió 6)

La majoria de les situacions de diàleg es produeixen a proposta del mestre, excepte en el centre 2, on el mestre des de primer curs ensenya els nens a aturar un joc o activitat si ho creuen convenient per tal de parlar d'un tema o situació que considerin important.

“Durant el joc de tocar i parar, un nen atura el joc i tots es reuneixen al voltant seu per veure què passa. La mestre li diu que si atura el joc ha de ser per una cosa molt important. El nen exposa el problema: es tracta d'una norma que la majoria no té clara. La mestre demana als nens què creuen que han de fer? En situacions com l'exposada el nen-a és tocat o no? La majoria considera que sí. Acorden acceptar la norma”. (Ob. Centre 2, sessió 8)

Aquest tipus de treball, ha generat un mètode que la mestra d'aquest centre l'anomena “mètode del cercle” i aquest es reflecteix al mateix pla anual del centre:

En la participació creativa o dinàmica del cercle cal destacar que no sols el mestre pot aturar la classe, qualsevol nen no pot fer, sempre que apareix algun conflicte o aspecte important a resoldre o comentar (no es respecten les normes, ningú em té en compte, podria ser més divertit si...) busquem una solució entre tots. (Doc. Centre 2, Pla anual)

Els nens assumeixen aquesta dinàmica de funcionament com un hàbit, i no es sorprenen quan algun nen o nena alça la mà —consigna establerta— i atura la classe. L'únic problema que s'ha observat és que de vegades la classe l'aturen molt sovint una part dels nens i això pot trencar la dinàmica de l'activitat. Quan passa això la mestra intervé indicant que només cal parar un joc si hi ha quelcom “molt important” a exposar.

El treball respecte del diàleg implica la dinàmica de tot el centre, i per això en alguns documents de centre posen de rellevància aquest aspecte.

“Cal ser tolerant, respectant les opinions de companys i professors i quan es manté un diàleg cal respectar el torn de paraula”.(Doc. Centre 1,RRI)

*“1.6- Som conscients que en una comunitat educativa hi ha conflictes; el conflicte forma part de la comunitat educativa. Si se li dóna una canalització positiva pot representar fins i tot una font de progrés. La nostra manera de resoldre els conflictes és a partir del **diàleg** sincer, de la negociació i de l'assumpció de les pròpies responsabilitats. Hem d'evitar actituds de prepotència, de domini i imposició. (Doc. Centre 2,RRI)*

El diàleg s'utilitza en tots els cursos d'educació primària. L'única diferència en el seu tractament és el nivell d'aportacions que fan els nens en cada una de les

edats. El llenguatge en què s'expressa l'alumnat varia evidentment, en funció de l'edat.

Finalment, en el qüestionari s'ha plantejat el diàleg com una estratègia metodològica per treballar aspectes actitudinals, i ha sigut un dels mecanismes que el professorat ha manifestat utilitzar amb més freqüència. (2,45 sobre un màxim de 3).

3.3.5. Acceptació

Capacitat que té el/la nen/a o el grup a admetre o rebutjar:

- **La formació de parelles o grups, realitzats a l'atzar o amb altres mecanismes.**
- **La diferència de nivells en la realització de determinades activitats.**
- **Els resultats d'una situació competitiva (guanyar/perdre).**
- **Diferències i acceptació entre sexes diferents.**

Les situacions relacionades amb l'acceptació les hem enteses sempre des del punt de vista d'acceptació dels altres, de la tolerància, el respecte... no des d'un punt de vista individual d'acceptació d'un mateix. En aquest apartat tampoc no hem inclòs tot els aspectes relacionats amb l'acceptació de les normes, ja que els hem inclòs en un apartat específic.

En les sessions observades, el registre de situacions relacionades amb l'acceptació pot tenir a primer cop d'ull una lectura errònia, ja que la presència de molts registres anotats com (ACC) no indica necessàriament que es treballi aquest aspecte, sinó que pot indicar justament tot el contrari. Un exemple el tenim en les situacions següents:

“La mestra proposa formar grups de quatre nens/es. Hi ha grups que són sis, alguns tres o quatre i un grup de tan sols un nen i una nena, que semblen els més grassonets de la classe, que no gosen posar-se a cap grup per por de ser rebutjats”.(Ob. Centre 1, sessió 9)

“Repeteixen la proposta però sota la consigna que han de canviar de parella”.(Ob. Centre 3, sessió 1)

En els exemples anteriors podem veure una situació en què s'interpreta l'acceptació en sentint negatiu —rebuig, absència d'acceptació— i una altra situació en què mitjançant el canvi de parella s'afavoreix l'acceptació de diferents nens.

Creiem que ambdues situacions són bones per treballar l'actitud d'acceptació, però el simple fet que hi siguin no són garantia què realment es treballin. A les sessions observades s'ha produït un registre de 30 situacions en què potencialment es podria afavorir l'acceptació i la tolerància vers als altres, però no suposa que sempre l'hagin aprofitat els mestres per a la seva millora.

Alguns exemples de les situacions generades:

- Acceptació de la formació de grups o parelles:

“La mestra proposa que per parelles es transportin de diferents maneres. Tothom lliurement s’ajunta amb un altre excepte dos nens que no volen anar junts. La mestra intenta primer —privadament— convèncer que cal que vagin junts. Els nens es resisteixen fins que un comença a plorar”.(Ob .Centre 2, sessió 1)

- **Acceptació de les diferències entre sexes:**

“Es formen dos equips, i un nen es queixa que en el seu equip hi ha més nenes. El mestre diu:— i què vol dir, això? Que perdrem, —contesta. El mestre tria un nen i una nena i els fa fer una cursa d’uns 20 m. Guanya la nena. El mestre els diu que hi ha nens que corren molt però també nenes que corren molt”.(Ob .Centre 4, sessió 7)

- **Acceptació de la diferència de nivells:**

“En un dels grups el professor s’adona que el nivell és desequilibrat i el proposa de canviar-ne la composició. Al cap d’una estona veu que en aquell grup ha sorgit un conflicte i un d’ells no vol jugar. El professor insisteix en que canviïn els grups i que parlin”.(Ob. Centre 4, Sessió 3)

- **Acceptació de resultats de la competició:**

“El mestre atura el joc i els nens s’asseuen en rotllana i discuteixen sobre per què fan trampes. Alguns nens hi intervien i reconeixen que han fet trampes i el mestre els diu que han de ser honrats i no fer-les”.(Ob. Centre 4, sessió 6)

Hem constatat dos tipus d’actuacions del professorat quan hi ha situacions de manca de tolerància o acceptació:

- a) **No-intervenció del/la mestre/a:**

“Dos nens han quedat sense parella i es neguen a treballar junts. La mestra que està preparant el material, no s’adona de la situació fins que un dels nens li ho explica. La mestra li diu “per què no vol anar amb tu?...va , demana-li-ho” i continua preparant el material. El resultat és que els nens no faran cap dels exercicis proposats. Es queden en un racó i no fan res. Miren”.
(Ob. Centre 1, sessió 10)

- b) **Intervenció mitjançant el diàleg o reflexió**

Si bé situacions d’intolerància es fan molt evidents, els registres corresponents a aspectes “positius” de l’acceptació moltes vegades passen desapercebuts en situacions habituals de treball.

*"El mestre proposa canvi de parella i demana que sigui una parella mixta.
Tots accepten posar-se en parelles mixtes".(Ob. Centre 4, sessió 12)*

La conseqüència del què hem exposat, el treball d'acceptació dels altres, a part d'intervencions concretes del professorat per tal d'afavorir-la, suposa la necessitat de reflexionar o dialogar sobre les situacions conflictives. Considerem que educar actituds d'acceptació ha d'anar acompanyat del diàleg i la reflexió.

3.3.7. Participació

Activitats, propostes i situacions en les quals part de l'alumnat es pot quedar exclòs, ja sigui com a conseqüència de la intervenció del mestre o dels alumnes.

- **Exclusió per motius de sexe.**
- **Exclusió per motius d'eliminació.**
- **Exclusió per motius de la dificultat de la mateixa activitat.**

Igual que l'actitud d'acceptació, la participació quan s'ha enregistrat en les observacions pot recollir aspectes "positius" de la participació o bé aspectes "negatius"- exclusions, eliminacions, etc. Els registres referits a la cooperació, per exemple, han tingut sempre en un sentit "positiu", i els registres sobre "agressió" una lectura negativa. Els registres referits a la participació poden tenir en canvi, aspectes positius i aspectes negatius

La participació, entesa en el sentit "positiu":

"El professor dirigeix un joc d'atenció i animació. Es un joc que habitualment s'elimina, però en lloc d'eliminar proposa que els nens/es que s'equivoquin facin diferents tasques alternatives (saltar el cavall, esperar que un altre falli i que el pugui salvar, i reincorporar-se al joc...)" (Ob. Centre 4, sessió 9)

Entesa en el sentit "negatiu", implica exclusió/eliminació:

"La mestra organitza dos grups a l'atzar i explica les normes del joc. Els nens o nenes tocats són eliminats. Alguns dels nens eliminats s'avorreixen o bé es posen a jugar a una altra cosa..."(Ob. Centre 1, sessió 6)

Situacions de no-participació poden estar relacionades amb **sexe** de l'alumnat. Sovint són algunes nenes que "s'autoexclouen" o bé que participen poc en determinades activitats i de vegades són els nens els qui no participen. Exemples:

"Acabat el joc moltes nenes manifesten que no han sigut mai tocades. La mestra els diu que, en realitat, elles tampoc no han matat a ningú perquè pràcticament no participaven en el joc i això no es gens divertit".(Ob. Centre 1, sessió 5)

"El mestre informa que si algun nen/a no vol fer l'activitat que s'assegui i miri la resta. Sis nens es queden asseguts, totes les nenes tenen moltes ganes de ballar".(Ob. Centre 3, full 3)

En algunes activitats —sobretot les de caràcter esportiu— algunes nenes participen molt menys que els nens.

“La majoria de nens/es treballen força excepte un grupet de nenes que s’ho agafa amb molta calma. Es nota una gran diferència de nivell i participació entre nens i nenes”.(Ob. Centre 1, sessió 7)

Un altre dels motius que genera la no-participació de determinats alumnes en una activitat, és el seu nivell de **dificultat**. Davant d’activitats de certa dificultat, molts alumnes no participen, i això provoca sovint un descontrol de la sessió.

“La pèrdua progressiva d’interès i participació es produïa bàsicament perquè algunes de les activitats eren molt difícils: a la majoria de nens/es no els sortia el pi, tampoc la vertical ni la roda i com a conseqüència, perdien interès”.(Ob. Centre 1, sessió 9)

Una vegada més hem de remarcar que la intervenció del/la mestre/a és determinant per fomentar actituds participatives, sobretot mitjançant el diàleg i la reflexió.

“El professor mira amb atenció com juguen i quan el joc s’atura demana a una nena: quantes vegades t’han passat el ringo? Cap, respon. Fa reflexionar que s’ha de passar a tothom. Repeteix el mateix amb l’equip del costat on hi ha un nen que quasi no li han passat el ringo”.(OB, Centre4, sessió 9)

En els resultats obtinguts en el qüestionari podem veure que el professorat considera que proposa pocs jocs i activitats que impliquin l’eliminació. Mitjana d’1,5 (0-3)

3.3.7. Contacte corporal

Situacions en què hi ha un contacte corporal entre l'alumnat, o entre l'alumnat i el/la professor/a, que no és fortuït, ni espontani, ni com a conseqüència de situacions agressives...

El contacte corporal entre l'alumnat i entre aquest i el professorat és molt present a les sessions d'educació física. Aquest contacte es produeix a partir de propostes concretes del/la mestre/a, o bé a partir de la iniciativa de l'alumnat.

Propostes que suggereix per el mestre:

"Quan un nen/a és tocat, la resta el poden salvar de diferents maneres: fent-se una abraçada, saltant el cavall..." (Ob. Centre 4, sessió 4)

També, a iniciativa dels alumnes:

"La mestra organitza grups a l'atzar i distribueix pitets de diferents colors. Tots els nens semblen acceptar els grups proposats, i en alguns casos si dos amics o amiguets s'han trobat al mateix grups es fan una forta abraçada i manifesten que estan contents d'anar junts".(Ob. Centre 1, sessió 13)

"Els nens estan cridant, s'emocionen, xisclen i alguns s'abracen_si ho fan molt bé".(Ob. Centre 3, sessió 10)

Situacions relacionades amb els resultats d'un joc competitiu se celebren sovint amb contacte corporal, abraçades...

El contacte físic bé donat moltes vegades per les característiques del propi exercici, el fet d'ajudar-se entre els alumnes, etc.

"Massatge per parelles. La proposta d'activitat implica molt contacte físic amb el company/a a les diferents parts del cos (Cap, esquena, braços, malucs, cames...)" (Ob. Centre 1, sessió 2)

"Els nens/es han construït les torres humanes a partir d'uns dibuixos que els donava la mestra [...]. Hi ha molt contacte físic entre nens-es. L'activitat ha mantingut uns nivells de motivació i participació molt alts". (Ob. Centre 1, sessió 8)

"Els nens formen grups de tres i han desfer amb els ulls tancats un embolic que ha fet un company. Aquest joc els agrada molt, hi ha molt contacte físic".(Ob. Centre 1, sessió 14)

Sovint els mestres tenen contacte corporal amb els alumnes, els ofereix una ajuda a un-a nen-a en la realització d'un determinat exercici, els fa una carícia, o participa en un joc.

"Sovint agafa els alumnes per les espatlles, se'ls asseu a un genoll..." (Ob. Centre 4, sessió 12)

A totes les classes d'Educació Física hi ha un nivell de contacte corporal alt, si el considerem en relació amb les altres matèries. Sempre es produeixen situacions de donar-se la mà, aguantar-se per fer un exercici, agafar-se per la cintura, etc. hi és present constantment. Ara bé, també s'han pogut veure que en determinats centres pràcticament no hi ha situacions de contacte físic. Situacions especialment significatives en què hi ha hagut contacte físic es poden resumir en el quadre següent:

Situacions de contacte corporal			
Centre 1	Centre 2	Centre 3	Centre 4
3 registres	5 registres	1 registres	11 registres

TAULA NÚM. 48

SITUACIONS DE CONTACTE CORPORAL

El contacte físic va molt vinculat amb **l'edat i al sexe** de l'alumnat. En cursos de més edat hi ha un rebuig a certes propostes, mentre que en cursos inferiors s'accepten més bé les propostes d'aquest tipus.

"Els nens/es (sisè curs) que vulguin ho poden fer amb un altre nen/a. Alguns formen parelles, però no es donen les mans. En canvi s'han fet parelles entre nenes que si que es donen les mans". (Ob. Centre 3, sessió 3)

"Cinquè curs. La proposta d'activitat implica molt contacte físic amb el company/a a les diferents parts del cos (Cap, esquena, braços, malucs, cames...) i això fa que alguna parella mixta no faci l'activitat perquè li fa vergonya. Molts riuen i no s'ho prenen seriosament". (Ob. Centre 1, sessió 2)

"Quart curs. Primer, molts nens prefereixen salvar (abraçar) a nens i les nenes a les nenes, però al cap d'una estona com que el joc és ràpid es van salvant indistintament nens/nenes. Alguns fan bromes, però els agrada... tots hi participen [...] Primer curs. La majoria de nens fan figures d'equilibris i de molt contacte físic. Tots els grups són mixts. (Ob. Centre 4, sessió 12)

3.4. Actituds en relació amb les normes

3.4.1. Normes d'ús del material

Conjunt d'actituds en relació amb les normes d'ús de material d'Educació Física: respecte i cura pel material, compartir-lo, col·laborar a l'hora d'endregar-lo, etc.

A les classes observades s'han donat un total de 43 registres en relació amb el material. Les actituds en relació amb les normes d'ús de material han estat les que han tingut un nombre de registres més alt en comparació amb la resta del conjunt d'actituds que hem inclòs en "actituds vers les normes".

També en el qüestionari, de la relació de 34 actituds, valors i normes globals que proposa el Departament, l'actitud de "cura i respecte a les instal·lacions i al material" ha sigut la més puntuada de totes. (9,46, sobre un màxim de 10).

Hem observat com el respecte pel material és un aspecte sobre els que insisteixen molt tots els mestres:

"La mestra explica el que han de fer, i destaca que està prohibit xutar les pilotes ja que no són de futbol i es fan malbé".(Ob. Centre 2, sessió 3)

"El mestre no dona cap consigna, tan sols de tant en tant remarca que respectin el material ja que es molt delicat".(Ob. Centre 3, sessió 2)

Els alumnes col·laboren en la **preparació** del material gairebé sempre de manera voluntària, per grups o col·lectivament:

"Organitza les estacions en funció dels grups de taules que tenen a la classe. Cada grup ajuda a preparar el material de la seva estació".(Ob. Centre 2, sessió 6)

Els mestres insisteixen en la importància **d'ordenar** el material durant les activitats i propostes:

"El mestre atura la classe [...] Mentres, dos o tres nens s'encarreguen d'ordenar una mica el material ja que ha quedat molt escampat: les cordes embolicades, roba per terra... tot superdesordenant." (Ob. Centre 3, sessió 10)

“El mestre demana voluntaris i tots ho volen ser: va organitzant per parelles la recollida de material: dos els cèrcols, dos les cordes... pràcticament tots col·laboren a endreçar el material.” (Ob. Centre 3, sessió 11)

“La mestra explica que faran un circuit en grups de 4 agrupats de manera voluntària. Explica verbalment estació per estació i que cada grup haurà de deixar el material ben posat en acabar l'estació corresponent”. (Ob. Centre 1, sessió 3)

També de manera voluntària o per assignació del professorat, els alumnes participen a l'hora de recollir el material utilitzant durant la classe:

“Entre tots recullen les raquetes i les pilotes. Entren al gimnàs”. (Ob. Centre 2, sessió 9)

“Cada nen ha de plegar bé la corda (ja saben com fer-ho). La mestra insisteix molt que es pleguin bé ja que si no després s'emboliquen molt”. (Ob. Centre 2, sessió 10)

“El professor assigna dos alumnes com a responsables de material i van al gimnàs”. (Ob. Centre 4, sessió 2)

Alguns ho fan de manera més ordenada i d'altres més esverats:

“La mestra organitza grup a grup la manera com han de recollir el material. Es recull el material ordenadament i sense esverament. Els nens/es han de col·laborar entre dos o més ja que es tracta d'un material pesat”. (Ob. Centre 2, sessió 12)

“Entre tots recullen els matalassos molt esverats i fent molt soroll”. (Ob. Centre 1, sessió)

Els resultats obtinguts a través del qüestionari, en relació amb el material específic d'Educació Física són:

	Valoració 0-3
Els/les nenes col·laboren en endreçar el material en funció de l'edat	2,7
El professorat insisteix en el respecte del material i les instal·lacions	2,7

TAULA NÚM. 49
ACTITUDS EN RELACIÓ AMB EL MATERIAL

En els documents de centre també es planteja el respecte i la cura del material:

"El material de l'escola tant el privat com el col·lectiu, ha de ser respectat. Evitarem el seu mal ús i el seu abús. També hem de ser respectuosos amb el mobiliari i amb les instal·lacions". (Doc. Centre 2, RRI)

El nivell d'implicació de l'alumnat a l'hora d'ajudar en la recollida del material pot ser més alt en la mesura que els magatzems o espais en què es guarda és accessible als nens.

En general, en els centres observats el material està més o menys ordenat però en espais de difícil accés per als alumnes. Aquests espais solen ser molt reduïts en els que només hi cap un o dos alumnes, o una entrada petita, a vegades és un lavabo adaptat a magatzem... solen ser espais precaris. Per tant, és un factor que limita la participació dels nens en l'endrega del mateix. Així ho remarca un professional del tema:

"Ja pots establir hàbits d'ordre, que si no tens un magatzem per guardar el material, i l'has de tenir per allà tirat... Bé, quines normes d'ús del material pots establir si no tens ni material, ni gimnàs als centres de primària?" (E9:3)

D'altra banda, si es vol transmetre ordre i cura pel material, el material cal que el professorat també el tingui ben ordenat, i això torna a dependre en gran mesura de les característiques de la instal·lació que es disposi.

Segons hem pogut veure, en molts centres el mateix mestre ha anat recopilant material reciclat o material alternatiu que els mateixos mestres —i de vegades amb els alumnes— han anat confeccionat.

A través del qüestionari s'ha pogut copsar la situació general dels centres en relació amb la disponibilitat i adequació del material:

Adequació del material esportiu			
Gens	Poc	Força	Molt
2,4 %	25,2%	55,5%	17'5%

TAULA NÚM. 50
ADEQUACIÓ DEL MATERIAL ESPORTIU

Un 17'5% del professorat considera que el material és molt adequat, mentre que un 55% creu que aquest material és força adequat. Tot i així encara hi ha prop d'un 28% que considera que el material que té és gens o poc adequat.

Aquestes dades sobre el disponibilitat i adequació del material evidentment van molt relacionades amb poder o no fomentar en els nens i nenes una actitud de respecte i cura pel material.

3.4.2. Normes d'ús de les instal·lacions

Conjunt d'actituds relacionades amb les normes d'ús de les instal·lacions i l'entorn. Concretament: gimnàs, pistes, pati, bosc...

Les actituds en relació la cura i respecte a les instal·lacions, han estat molt ben valorades per part del professorat enquestat. D'altra banda, en els centres que hem observat no existeix cap normativa específica respecte a l'ús de les instal·lacions esportives, malgrat que en algun RRI es remarqui aquest aspecte.

"Cada espai comú té unes normes de funcionament que han de ser exposades en el suro informatiu". (Doc. centre 2, RRI)

Tret d'una excepció, els centres observats disposen d'instal·lacions cobertes petites, velles, amb problemes de sonoritat, columnes, etc., Tampoc els magatzems de material no solen tenir unes condicions mínimes acceptables.

El qüestionari ens informa de quin és l'estat general de les instal·lacions en els centres:

Existència i adequació de les instal·lacions						
	Existeix No	Existeix Sí	Adequació 0 (gens)	Adequació 1 (poc)	Adequació 2 (força)	Adequació 3 (molt)
Inst. cobertes	33,1%		2,5%	20,7%	20,7%	23,1%
Inst. descobertes	2,5%		2,5%	23%	44,3%	27,9%
Medi natural	36,1%		1,9%	17,6%	19,4%	25,%
Dutxes	41,5%		10,2%	11,9%	19,5%	16,9%
Vestidors	33,1%		9,3%	16,9%	21,2%	19,5%

TAULA NÚM. 51.

EXISTÈNCIA I ADEQUACIÓ DE LES INSTAL·LACIONS

En els centres de primària predomina l'existència **d'instal·lacions** esportives descobertes, mentre que es detecta una mancança força considerable d'instal·lacions esportives cobertes (gimnàs, pavelló...), i més d'un 55% dels centres no tenen la possibilitat de disposar de medi natural proper a l'escola.

Respecte de les dutxes un 62% és pràcticament com si no en tinguessin, i els vestidors un 60% no n'hi ha o segons el professorat enquestat no tenen les condicions mínimes.

Si observem el nombre de situacions en què han aparegut actituds de respecte a la instal·lació, gairebé totes tenen relació amb les instal·lacions cobertes, ja que pel que fa a les instal·lacions descobertes o el que hem considerat medi

natural, no hem tingut oportunitat de veure cap situació especial respecte de la instal·lació pròpiament dita.

Referint-nos a les instal·lacions cobertes, hem pogut observar que en un centre, alguns nens —molt pocs— es canvien el calçat quan han d'anar al gimnàs. En un altre centre hem vist que els nens es canvien el calçat quan plou:

“Els nens porten els peus molt enfangats perquè a fora plou, i la professora els diu que quan plogui hauran de portar les sabatilles de dansa perquè si no deixen el terra tot brut, i si no hauran de fer la classe amb mitjons.”(Ob. centre 2, sessió 2)

Al llarg de les sessions observades no hem vist cap altre aspecte en relació amb la cura i el respecte de les instal·lacions o els espais. Possiblement el respectar les instal·lacions no es treballi de forma específica i directa en les classes d'Educació Física i aquest treball es reculli en la dinàmica general del centre. Almenys així ho hem constatat en els Documents de Centre, sobretot als Reglaments de Regim Intern i als apartats de drets i deures de l'alumnat, on s'insisteix en el respecte i la cura de les instal·lacions i l'entorn en general. També en el qüestionari es confirma aquest fet, ja que de les 34 actituds, valors i normes generals, la que ha tingut una puntuació més alta, com s'ha dit a l'apartat anterior, ha estat la relacionada amb les instal·lacions i el material (9,6 sobre màxim de 10).

Un problema que s'ha detectat i que cada vegada és més freqüent és el tema relacionat amb el calçat. Els nens assisteixen a les classes amb xandall i sabatilles esportives però aquestes són les mateixes que porten al carrer. Això provoca que a les instal·lacions sovint hi ha fang ja que els nens en general no es canvien el calçat.

Només en un dels centres observats és canviaven de calçat quan plovia:

“Els nens arriben al gimnàs i van al vestidor a canviar-se de calçat, ja que a fora està plovent”. (Ob. Centre 2, sessió 6)

En el cas anterior tots els nens tenen un recanvi de calçat a l'escola i, per tant, se'ls pot “obligar” a canviar-se de calçat; en canvi, hi ha escoles en què molts nens no tenen més que les sabates que porten al damunt.

Si la instal·lació ho permet, una possible solució al problema plantejat és “obligar” els nens a descalçar-se i fer la classe en mitjons, com en el cas següent:

“Els nens porten els peus molt enfangats perquè a fora plou, i la professora els diu que quan plogui hauran de portar les sabatilles de dansa perquè si no deixen el terra tot brut, i si no hauran de fer la classe amb mitjons”.(Ob. Centre 2, sessió 2)

Creiem que aquesta podria ser una bona solució ja que si bé no tots els nens tenen recanvi de calçat, sí que els nens podrien portar uns mitjons de recanvi i fer la classe amb mitjons, ja que si els nens entren al gimnàs amb fang la instal·lació pot quedar lamentable.

Finalment, cal fer la següent reflexió: el canvi de calçat, és una actitud higiènica? Una actitud de respecte a la instal·lació? Creiem que ambdues coses, però realment el plantejar-la pot suposar força problemes pràctics.

Un aspecte a destacar en relació amb les instal·lacions és el fet que no se'n té cap mena de sentit estètic. Així com a les escoles, ja sigui als passadissos o les aules és molt freqüent poder observar murals, dibuixos, fotografies... als espais tancats o gimnasos pràcticament no hi ha res més que les parets. Aquest aspecte serà també comentat a l'apartat 4.3. corresponent al clima de la sessió.

3.4.3. Actituds en relació amb les normes de seguretat

Situacions en què es verbalitzen o prenen mesures de seguretat per la realització de determinades activitats. Inclou situacions clares que generen risc físic i que s'hauria de preveure mecanismes de prevenció.

El tipus d'activitats i propostes desenvolupades en les sessions d'Educació Física poden comportar situacions de risc molt més evidents que en la impartició d'altres matèries educatives. Els risc pot venir determinat per les pròpies activitats, també per la utilització de materials i el treball en espais amplis, en què per les pròpies característiques poden implicar cert perill. El treball d'adopció de mesures de seguretat dels mestres i la transmissió de normes d'ús prudencial de les instal·lacions i materials és un aspecte important en aquesta assignatura.

En general, hem pogut veure que els mestres davant de determinades activitats que comporten un cert risc, adopten mesures de seguretat corresponent i sovint fan prendre consciència als alumnes de la seva necessitat.

En l'ús de determinats materials:

“La mestra explica que treballaran amb cèrcols però que s'han de tractar bé i no llençar-los molt alt ja que poden fer mal a algun nen”.(Ob. Centre 2, sessió 8)

“En el joc de conillets al cau, la mestra adverteix de possibles riscos, sobretot que si aixafen el cèrcol poden patinar... per fer un exemple ella mateixa dramatitza la situació d'aixafar un cèrcol i patinar. Els nens riuen”.(Ob. Centre 2, sessió 8)

En la realització de determinats exercicis:

“La mestra els diu que inventin figures d’equilibris. Abans els havia recordat que respectessin els companys, que no els deixessin anar de cop, que anessin en compte sobre on posar els peus, a no fer mal...”(Ob. Centre 2, Sessió 13)

“La mestra ha donat instruccions molt clares respecte de la postura a adoptar en les torres i respecte a la col·locació dels peus per tal de no fer mal als companys i amb l’objectiu de no perjudicar l’esquena”.(Ob. Centre 1, sessió 8)

En la distribució dels espais:

“Entre exercici i exercici la mestra avisa de la necessitat de controlar l’espai i evitar possibles riscos (no xocar amb els companys, anar amb compte amb el material fix...)” (Ob. Centre 2, sessió 2)

“La mestra explica el joc i alerta els nens/es del perill de les columnes, i la conveniència de no fer trampes.”(Ob. Centre 1, sessió 8)

D’altra banda, també hem pogut veure com la **dificultat** de determinades activitats requerien l’aplicació de mesures de seguretat i s’han fet evidents fortes mancances respecte d’això:

“Cinc nens/es fan més o menys bé la lateral, la resta francament més que malament, ho fan amb tanta dificultat que fins i tot es podrien fer mal: aflüixen els braços, deixen caure tot el cos... sort n’hi ha dels matalassets!”.(Ob. Centre 1, sessió 11)

“Pràcticament es repeteix la situació anterior, els nens/es no posen bé els braços, s’ensorren, no aguanten el propi cos... alguns es podrien fer mal”. (Ob. Centre 1, sessió 11)

“Es formen cues (22 nens l’un darrere l’altre...), no es manté la distància mínima entre nen i nen, ja que la mestra no ha establert cap consigna de distància entre l’un i l’altre, de manera que es produeixen empentes i situacions que poden implicar cert risc (ex. Bancs)” (Ob. Centre 1, sessió 9)

En els exemples anteriors hem pogut veure que la prevenció de determinats riscos depèn molt dels mecanismes de control del professorat, i la metodologia que utilitza en l’ensenyament de determinades activitats.

Sovint malgrat les mesures de seguretat siguin les màximes, en les classes d’Educació Física igual que en situacions d’esbarjo, la prevenció total de riscos és impossible de portar-la a terme. Un aspecte determinant és la mateixa instal·lació. El fet d’haver-hi espatlleres, cordes per enfilejar-se... requereix o

d'una normativa molt estricta respecte del seu ús —aspecte que no hem observat en les sessions— o realment és un tema de difícil control.

3.4.4. Actituds en relació amb les normes de joc

Les actituds en relació amb les normes de joc, inclouen aspectes com ara:

- **Participació de l'alumnat en l'elaboració/modificació de les normes.**
- **Discussió sobre les normes de joc.**
- **Acceptació de les normes, no fer trampes...**
- **Acceptació dels rols dels jugadors, de les decisions de l'àrbitre...**

Les normes de joc no són una imposició del professorat, sino que sovint són discutides i valorades per l'alumnat. El nivell d'intervenció en l'elaboració i modificació de les normes varia en funció de l'edat dels nens i també del plantejament que el professorat faci del tema.

“De les tres activitats organitzades (cada una dos grups) n'hi ha una en la qual els nens s'organitzen, es van posant les regles, es reuneixen per preparar petites estratègies” (Ob. Centre 1, sessió 13)

“Torna a iniciar-se el joc i alguns nens —els que són eliminats— no saben acceptar la derrota i s'enfaden. Entre tots tornen a seure i a discutir sobre les normes. La mestra recorda que les varen fer entre tots i que s'han de respectar o bé canviar”. (Ob. Centre 1, sessió 7)

Un dels principals problemes és que molts nens no respecten les normes de joc, és a dir “fan trampes”. A vegades això implica l'aparició de situacions conflictives o la necessitat de parlar-ne.

“Alguns nens/es no fan tot el recorregut i fan trampes per arribar abans, el mestre diu que no està bé...” (Ob. Centre 3, sessió 4)

“El del mig va amb ulls tancats i sense cap mocador. Per tant el mestre li diu que ja són grans i que no facin trampes.(Ob. Centre 4, sessió 4)

“Algun nen fa trampes i els altres nens ho diuen al professor. Aquest diu que ell no fa de controlador: que cada nen sigui capaç de reconèixer si falla o no”.(Ob. Centre 4, sessió 9)

“La mestra proposa de fer un joc d'animació en el que alguns nens fan trampes —no respecten les normes. Al cap d'una estona de veure que alguns no segueixen les normes, la mestra atura el joc i els recorda el que està permès i el que no ho està. Alguns nens estan descontents perquè alguns altres continuen fent trampes”.(Ob. Centre 1, sessió 2)

Exemples com els anteriors expressen que hi ha una tendència força generalitzada a fer trampes i sovint a no respectar les normes de joc. Davant d'aquesta situació, el professorat ha tingut diferents tipus d'intervencions:

Reflexionar amb els nens sobre la importància de les normes i la necessitat de no fer trampes, i possibilitar el diàleg i la discussió en grup:

“Un nen atura el joc perquè considera que hi ha hagut un problema molt greu. Tot s'asseuen en rotllana i el problema és exposat: No es respecten les normes de joc. Seguint el torn de paraules els nens opinen respecte del tema i la mestra diu que és importantíssim respectar les normes”. (Ob. Centre 1, sessió 4)

“Al cap de no res, un altre nen atura el joc i explica que continuen fent trampes. La mestra revisa quines són les normes de joc i la necessitat de complir-les o canviar-les si entre tots ho pacten. També remarca que si anem parant el joc no podem jugar i, per tant, que ningú no faci trampes”. (Ob. Centre 1, sessió 4)

Simplement, insistir que s'han de respectar les normes sense cap mena de reflexió, únicament tornant a revisar les principals normes i demanar que es compleixin, però sense una reflexió sobre el **perquè**, és important seguir unes normes.

“Asseguts tots en rotllana, la mestra explica el joc i les principals normes, mentre ella va buscar el material. Quan torna, veu que no es compleixen les normes i atura el joc i repassa les principals regles a seguir “. (Ob. Centre 1, sessió 4)

Pràcticament, per alguns mestres, es tracta de no intervenir-hi.

“Alguns nens no segueixen les normes adoptades entre tots. És a dir, si han acordat passar-la amb dues mans ho fan amb dues, o la xuten...El mestre no comenta res al respecte (Ob. Centre 3, sessió 3)

Tal com hem exposat, el professorat té diferents tipus d'intervencions en relació al treball de les normes, ara bé no hi ha una diferència vinculada amb l'edat o sexe del professorat, sinó que el tractament d'aquest tema depèn fonamentalment de la persona, i possiblement de la seva formació i del context del centre – tot i que aquests darrers aspectes no els puguem constatar objectivament. Tampoc no podem afirmar que un determinat professor/a sempre tingui un mateix tipus d'intervenció davant del tema en qüestió, sinó que, en general, sol tenir una determinada tendència a actuar d'una manera o altra.

L'edat de l'alumnat és una variable que sovint modifica el tipus d'intervenció del professorat. Hem vist com a mesura que avança l'edat dels nens/es, el/la

mestre/a proposa que siguin els mateixos nens els que intentin resoldre els problemes derivats de l'aplicació de les normes de joc. En canvi, en cursos de cicle inicial hi ha una intervenció més directa del professorat per resoldre o reflexionar sobre aquestes qüestions.

"Quart curs. Alguns nens fan trampes i els altres ho van a explicar al professor. El mestre proposa que parlin i intentin arreglar-ho i resoldre els problemes entre ells". (Ob. centre 4, sessió 9)

"Cinquè curs. Surt algun petit conflicte amb el grup del ringo, i la mestra proposa que parlin i intentin arreglar-ho entre tots".(Ob. Centre 2, sessió 5)

Finalment, en el qüestionari, les actituds en relació amb les normes de joc han estat les segones més puntuades (9,43 sobre 10) d'un total de 34 .

3.5. Actituds en relació amb la matèria

A l'inici del capítol 4 (ap.2.2.4) i en la definició dels instruments utilitzats en la investigació, ja hem exposat i justificat la necessitat d'utilitzar una escala d'actituds per tal de conèixer les actituds de l'alumnat vers la matèria. En aquest apartat exposarem els principals resultats obtinguts de l'aplicació d'aquest instrument.

Els resultats de l'aplicació de l'escala, juntament a les entrevistes i aspectes detectats de les observacions, ens oferiran una visió global de l'actitud dels alumnes vers l'Educació Física.

3.5.1. Anàlisi dels resultats obtinguts a l'escala d'actituds

L'aplicació de l'escala i l'anàlisi global de les opcions realitzades (taules 52 i 53) ens permet fer les consideracions següents:

- L'opció tercera, que representa l'acceptada per una actitud clarament positiva, sempre és l'opció més escollida. Aquest resultat demostra que en general existeix una actitud **molt positiva** dels nens i nenes vers l'Educació Física.
- Els percentatges d'acceptació de l'opció 3 en general són molt alts (mitjana de 77,4%). D'altra banda el nivell d'indecisió correspon a un 13,62%, mentre que l'opció negativa és tan sols d'un 8,9%.
- Els percentatges més baixos corresponen a l'ítem 5 d'implicació (39,62%), a l'ítem 12 cognitiu (35,47%), i a l'ítem 21 comportamental (48,68%). Són també en aquests darrers tres enunciats on hi ha un percentatge més alt d'indecisió (opció 2).

Aquestes dades ens permeten afirmar que, en general, existeix una actitud molt positiva de l'alumnat vers l'Educació Física. En els apartats següents analitzarem si hi ha diferències significatives en funció de diferents variables com ara el sexe de l'alumnat, el cicle educatiu, el centre on s'han aplicat les escales i els components de l'escala dissenyada.

CAMP	REACCIO	ITEM	LLEGENDA	VALIDS	OPCIONS		
					1	2	3
AF	-	1	A les classes d'Educació Física m'avorreixo.	265	1,51	3,77	94,72
COMP	-	2	Quan sóc a classe d'Educació Física me'n aniria.	265	2,26	4,91	92,83
COMP	+	3	Procuro portar sempre el meu equipament (kandall i sabatilles) d'Educació Física.	265	4,53	7,92	87,55
AF	+	4	Per mi, l'Educació Física és molt important.	261	4,91	20,38	74,72
IMPL	-	5	Les notes (informes) d'Educació Física em preocupen.	263	36,60	23,77	39,62
AF	+	6	L'Educació Física m'agrada de debò.	262	5,66	10,19	84,15
AF	+	7	Les classes d'Educació Física em diverteixen.	261	4,91	7,17	87,92
AF	-	8	Les classes d'Educació Física diuen massa estona.	262	4,91	10,57	84,53
COMP	-	9	Prefereixo no fer classes d'Educació Física.	261	6,79	5,66	87,55
AF	-	10	No m'interessà gens l'Educació Física.	264	6,42	5,28	88,30
AF	-	11	M'alegro quan no hi ha classe d'Educació Física.	258	6,79	11,32	81,89
CG	+	12	Els que saben Educació Física troben un treball millor quan són grans.	260	16,60	47,92	35,47
COMP	+	13	Estic disposat/da a fer molts exercicis d'Educació Física.	264	8,30	15,09	76,60
COMP	-	14	Si pogués treure alguna classe, seria la d'Educació Física.	259	10,19	12,83	76,98
AF	-	15	Quan penso en l'Educació Física, em trobo malament.	261	4,1	7,92	87,92
CG	+	16	Practicar Educació Física és molt important per a la meua vida.	264	7,92	18,87	73,21
CG	+	17	Per fer més bé l'Educació Física t'has d'esforçar molt.	259	14,72	20,00	65,28
IMPL	+	18	Cada dia penso molt en saber fer més bé Educació Física.	263	13,58	24,15	62,26
AF	+	19	M'agrada fer exercicis i jocs d'Educació Física.	264	4,15	3,40	92,45
CG	-	20	A les escoles, no s'hauria de fer Educació Física.	261	7,17	3,02	89,81
COMP	+	21	Passo molt temps practicant exercicis d'Educació Física i esports	261	21,13	30,19	48,68
CG	-	22	L'Educació Física no serveix per a res.	265	4,15	5,28	90,57
					8,97	13,62	77,41

TAULA NÚM. 52. VALORACIÓ DELS ÍTEMS DE L'ESCALA D'ACTITUDS

CAMP	REACCIO	ITEM	LLEGENDA	VALIDS	OPCIONS		
					1	2	3
AF	-	1	A les classes d'Educació Física m'avorreixo.	265	1,51	3,77	94,72
AF	+	4	Per a mi, l'Educació Física és molt important.	261	4,91	20,38	74,72
AF	-	10	No m'interessa gens l'Educació Física.	264	6,42	5,28	88,30
AF	-	11	M'alegro quan no hi ha classe d'Educació Física.	258	6,79	11,32	81,89
AF	-	15	Quan penso en l'Educació Física, em trobo malament.	261	4,1	7,92	87,92
AF	+	6	L'Educació Física m'agrada de debò.	262	5,66	10,19	84,15
AF	+	7	Les classes d'Educació Física em diverteixen.	261	4,91	7,17	87,92
AF	-	8	Les classes d'Educació Física duren massa estona.	262	4,91	10,57	84,53
AF	+	19	M'agrada fer exercicis i jocs d'Educació Física.	264	4,15	3,40	92,45
COMP	+	21	Passo molt temps practicant exercicis d'Educació Física i esports	261	21,13	30,19	48,68
COMP	-	2	Quan sóc a classe d'Educació Física me'n aniria.	265	2,26	4,91	92,83
COMP	+	3	Procuro portar sempre el meu equipament (xandall i saba tilles) d'Educació Física.	265	4,53	7,92	87,55
COMP	-	9	Prefereixo no fer classes d'Educació Física.	261	6,79	5,66	87,55
COMP	+	13	Estic disposat/da a fer molts exercicis d'Educació Física.	264	8,30	15,09	76,60
COMP	-	14	Si pogués treure alguna classe, seria la d'Educació Física.	259	10,19	12,83	76,98
CG	+	12	Els que saben Educació Física troben un treball millor quan són grans.	260	16,60	47,92	35,47
CG	+	16	Practicar Educació Física és molt important per a la meua vida.	264	7,92	18,87	73,21
CG	+	17	Per fer més bé l'Educació Física t'has d'esforçar molt.	259	14,72	20,00	65,28
CG	-	20	A les escoles, no s'hauria de fer Educació Física.	261	7,17	3,02	89,81
CG	-	22	L'Educació Física no serveix per a res.	265	4,15	5,28	90,57
IMPL	+	18	Cada dia penso molt en saber fer més bé Educació Física.	263	13,58	24,15	62,26
IMPL	-	5	Les notes (informes) d'Educació Física em preocupen.	263	36,60	23,77	39,62

3.5.2. Resultats en funció de les diferents variables

A continuació analitzarem els resultats obtinguts en l'aplicació de l'escala d'actituds a partir de l'anàlisi dels apartats següents:

- Resultats en funció del sexe.
- Resultats en funció de l'edat/cicle educatiu.
- Resultats en funció dels centres.
- Resultats en funció dels components. (afectiu/comportamental...)

Per a realitzar l'anàlisi dels resultats, hem aplicat la Prova T-Test de Student (T-TEST/GROUPS de SPSS) o Anova d'una via (ONEWAY de SPSS). El nivell de significació estadístic utilitzat ha estat de $p < .05$.

En el tractament de les variables següents hem passat a puntuació quantitativa (+1, 0, -1) els resultats obtinguts en l'escala d'actituds, de manera que s'atorguen els valors següents:

- Valors de +1 a les opcions que manifesten un acord en sentit positiu a l'actitud.
- Valors de -1 a les opcions que manifesten una reacció negativa a l'actitud expressada a l'ítem.
- Valor neutre, a les opcions de sense opinió o bé que no contestaven a l'ítem.

3.5.2.1. Gènere de l'alumnat

En el sumatori de tots els ítems (-1,0,1) comprovem que els nens donen una puntuació lleugerament més alta que les nenes el conjunt d'ítems expressats en sentit positiu, sense que aquesta sigui una diferència significativa.

Comparació de mitjanes (T-test) dels ítems totals en funció del gènere

ITEM	SEXE	Nombre de casos	Mitjana	Desviació
Total	Nen	134	15,4	4,8
	Nena	131	14,6	4,9

TAULA NUM. 54

COMPARACIÓ DE MITJANES DELS ÍTEMS GLOBALS EN FUNCIÓ DEL GÈNERE

La variable gènere ha resultat ser **significativa** en els ítems 6 (afectiu), l'ítem 12 (cognitiu), ítem 13 (comportamental) i l'ítem 21 (comportamental), corresponents als enunciats de la taula 55. En aquests ítems els nens han puntuat més alt que les nenes i amb diferències molt significatives. En la resta de ítems no han aparegut diferències significatives.

Comparació de mitjanes (T-test) dels ítems en funció del gènere

ITEM	CAMP	LLEGENDA	Nivell de Significació	
ITEM 6	AF	L'Educació Física m'agrada de debó	< .05	Nen>Nena
ITEM 12	COG	Els que saben Educació Física	< .05	Nen>Nena
ITEM 13	COMP	Estic disposat/a a fer molts exercicis	< .05	Nen>Nena
ITEM 21	COMP	Passo molt temps practicant exercicis...	< .01	Nen>Nena

TAULA NÚM. 55

COMPARACIÓ DE MITJANES DELS ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DEL GÈNERE

Segons aquests resultats, podem afirmar que hi ha una diferència significativa en determinades ítems (ítems 6,12,13 i 21) en funció del sexe de l'alumnat, en la que els nens puntuen més alt que les nenes.

3.5.2.2. *Cicle educatiu*

En la variable cicle educatiu, és on hem trobat un major nombre de diferències significatives. Aquestes es poden observar a la taula següent:

Anàlisi de varianza (Oneway) dels ítems en funció del cicle educatiu

ITEM	CAMP	LLEGENDA	Nivell Sig.	
ITEM 4	AF	Per a mi l'Educació Física és molt important	<.001	M>S
ITEM 5	IMPL	Les notes (informes d'Educació Física em preocupen)	<.01	I<M,S
ITEM 6	AF	L'Educació Física m'agrada de debó	<.01	M>S
ITEM 7	AF	Les classes d'Educació Física em diverteixen	<.05	-
ITEM 9	COMP	Prefereixo no fer classes d'Educació Física	<.05	I<S
ITEM 10	AF	No m'interessa gens l'Educació Física	<.05	-
ITEM 12	COG	Els que saben Educació Física troben un millor treball	<.001	I>M,S
ITEM 13	COMP	Estic disposat/da a fer molts exercicis d'e.f.	<.01	I>S
ITEM 17	COG	Per fer més bé l'Educació Física t'has d'esforçar molt	<.001	I<M,S
ITEM 18	IMPL	Cada dia penso molt en fer més bé l'e.f.	<.001	I,M>S
ITEM 21	COMP	Passo molt temps practicant e.f.	<.001	-

ITEM 22	COG	L'Educació Física no serveix per a res.	<.05	-
---------	-----	---	------	---

TAULA NÚM. 56

ANÀLISI DE VARIANÇA EN FUNCIO DEL CICLE EDUCATIU

En els ítems relacionats a la taula hem trobat diferències significatives en funció del cicle educatiu. En els ítems 7,10,21 i 22 no s'ha constatat el tipus de relació entre ells, probablement degut a que les diferències estiguessin en els "sense opinió" més que no pas en els "acord" o "desacord"

3.5.2.3. Centre educatiu

Pel que fa a la variable centre educatiu, no hem trobat diferències significatives en la suma total dels ítems amb puntuació (-1,0,1)

Anàlisi de varianza dels ítems totals en funció de la variable centre

ITEM	CENTRE	Nombre de casos	Mitjana	Desviació
Total	Centre 1	65	14,3	5,6
	Centre 2	73	14,2	5,1
	Centre 3	67	15,9	3,4
	Centre 4	60	15,7	4,9

TAULA NÚM. 57

ANÀLISI DE VARIANÇA EN FUNCIO DEL CENTRE

D'altra banda, tan sols hi ha diferències significatives en els ítems 5, 12 i 17, com es pot observar a la taula següent:

Anàlisi de varianza (Oneway) dels ítems en funció del centre educatiu

ITEM	CAMP	LLEGENDA	Nivell de Significació
ITEM 5	IMPLI	Les notes (informes) d'Educació Física en preocupen	<.01
ITEM 12	COG	Els que saben Educació Física troben un millor treball	<.01
ITEM 17	COG	Per fer més bé l'Educació Física t'has d'esforçar molt	<.001

TAULA NÚM. 58

ANÀLISI DE VARIANÇA EN FUNCIO DEL CENTRE. ÍTEMS SIGNIFICATIUS

Malgrat que disposem d'aquests resultats, no hem considerat interessant contrastar entre quins centres hi ha hagut les diferències en aquestes variables ja que el volum de treball que això implicava en relació amb la informació que ens permetia obtenir, no constituïa el nostre interès prioritari.